

مجموعه ابوالخیر

۱۷ نجی سنہ

صفر ۱۲۱۴

جزو، عدد : ۵۸

بارومترەنڭ ايكي يوز اللنجى سنە دوريهسى

الك مهم آلات فنيەدن برى اولوب بخرە هوايىەنڭ تضديقات متبدلهسى ارانە
وسطح ارضده بولان طاغلارڭ ارتقاعلرىنى بسىط بر صورتده مساحه ايمگە خادىم
بولان مقياس الهوانڭ تاريخ كشفندن زمانمزه قدر ايكي يوز اللى (۱) سنە گذران
ايلشدر . هيج بر آلت بارومترە قدر دفعة تعم ايليه مامشدر . اشكال مختلفهده اعمال
ايدىلمكده بولان بو آلت على سرايلره قبول ايديله جك مرتبهده حاز ظرافت
اولديغى گي ، بر كويلى كلبه سنە دخول ايدى جك قدرده صاحب محويتىدر .
خصوصيله ترقيات صنايعه كنديسنه تضديقات هوايىە تبدلاتنه قارشو پك متخمس
وخرج عام اوله جق صورتده بر شكل سادگى اعطاسنه موفق اولشدر .

مقياس الهوانڭ موجد شهيرى (اوانترليستا طوريجللى) اسمنده ايتاليالى بر عالم
اولديغى جهتله بدايت احداثنده آلت مزبورده «طوريجللى بوريى» نامى
ويرىلمكده ايدى . طوريجللى نڭ نه گي تجربه سايه سنده بارومترەنڭ ايجادينه
دسترس اوله بيلديگى طرز آتيدە بيان ايدىلمكده در : تخميناً ايكي متره طولنده
بر اوجى قبالى وشيشەدن معمول بر بورى آلوب درونى جيوه ايله املا ايدر و آچيق
بولان اوجنه پارمغنى باصديرەرق بوريىنى ، جيوه طولى بر فوجينڭ ايچنه عموداً
وضع ايلر . طوريجللى آچيقلى سدايدن پارمغنى چكەكدن صگره جيوه نڭ تماماً
آقيرەرق بورى داخلنده ۲۸ پارمق ارتقاعنده بر ستون حصوله كلىديگنى مشاهده

(۱) بومقاله ايكي سنە اول يازلديغى جهتله شمىدى بارومترە ايجاد اولنەلى تمام ۲۵۲ سنە
گذران ايلش ديمكدر .

ايلر . حقيقت حالده تجربيه بر بارچه مغالطه لي ايدى ، فقط طوريجللى جيئوه ستونك نه سبيله يالگيز يگرى سكر يارمق بر ارتفاعده بولنديغنى درحال آكلادى ؛ چونكه فوجى سطح اعلاسنه هواى نسيمك اجرا ايلديكى تضيق ، جيئوه ستونك تضيق ايله موازنه حاصل ايمكده ايدى .

طوريجللى ، تاريخ مذكور دن اول بو حال فلورانسده بر بانجوانك نظر دقتى جلب ايتمى اوزرينه حكيم مشهور غاليله بيان معلومات ايلديگنى درخاطر ايدرك بو نتيجه صحيحه دسترس اولمشدر . مرقوم بانجوانك قرق پالم (۱) اوزونلغده بر صو طولومبه سي يابديره رق مؤخر آ صويك ائمه بورى داخنده ۳۲ قدمدن زياته يوكسكه چيقيمدىغنى آكلار . بو علامت غريبه نك اسباب موجب سى غاليله دن استفسار ايدلمش ايسده ، مومى اليه ايضاحات مطلوبه اعطا ايدمه ماممشدر . غاليله آرسطوانك فكرينى تحظر ايدرك ديمشدركه : طبيعت بوش بر محله صبر ايدمه جهك قدر حرايص اولديغنى جهتله اساساً صو ، ائمه بورى داخندن يوقارى چيقار ، فقط ينه طبيعتك بوشلغه قارشو بر حد نفرتى واردركه ، اوسيدن طولايى صو اوتوزايكى قدمدن زياته صعود ايدميور . بو خصوصده هوا تضيقك بر بيوك تاثير اجرا ايديه يلسنك محتمل اوله جنى غاليله نك خاطر و خياله بيله گلمامش وبوش بر محل استحصال ايمك اوزره بو اصولى كشف ايدن طوريجللى طرفدن غاليله نك تشويق اوزرينه بر تجربه اجرا ايدلمشدر . طوريجللى فكرينك ، كشف ايتديكى اصولك صحتنى ادراك و اثبات ايله جيئوه ستونى بورى داخنده ۲۸ يارمق ارتفاعده طومنه نك سبى هوا تضيقى اولديغنى وبونكده ۲۸ يارمق ارتفاعده بولان بر جيئوه ستونك عين قطرده و ۳۲ يارمق طولنده بر صو ستونك ثقلته تماماً مساوى بولنديغدن ايلروكلديگنى بيان ايلشدر .

طوريجللى نك بو اثبات وادعاسى طرفدارلق سيئه سندن آزاده اولان باجله اصحاب انصاف ايچون پك مقنع وكافى اولديغى حالده ايكي يوز اللى سنه مقدمه قدر آرسطوانك افكارى عموم طرفدن عالى ومعتبر طولقده اولق حسييله هوانك

بر جسم ثقیل اولوب اجرای تضییق ایله بیلدیگنه قولای قولای کیسه اعتماد ایدمهوردی . فقط حکیم مشهور باسقال دها قناعت بخش بر تجربه اجرایی ایله منازع فیه اولان مسئلهنی حل وفصله موفق اولمشدر .

باسقال انشتهسنه یازدینی بر مکتوبده « یالکز ذیروح و ذی حسک مخصوصاً ـ تنیدن اولان نفرته طبیعتک مالک بولنسی سوزینه یک کوچ اعتقاد ایدمهیلرم ؛ زیرا هوسات ، حساس بر روحه خاصدر . بن بو خصوصک هوانک ثقلت و تضییقندن نشأت ایلدیگنه دها زیاده میال بولنمقده و موازنه مایعاتک بر حال خصوصیتی اولدیگنه حکم ایلکدهیم » دیمش و اثبات مدعا معروضده اوزمانلر یک مشهور اولدینی حالده شمدی یک عادی اولان تجربهک اجرایی توصیه ایلشدر . چونکه باسقال ، اگر هوا اجرا ایلدیکی تضییق حسبیلله حیوه ستونی ۲۸ بارمق ارتفاعده طوتیور ایسه بر طایغ تپهسند ، هوانک بر قسمی مدققک تحتده بولدینی جهتله ، بو حیوه ستونی بالطبع دها آشنای اولمق لازم گلور فکرند ایدی . بوندن بشقه فکریک سلامتنه بالتجربه وقوف پیدا ایتمک ایچون (اووهرینی Auvergne) داخلنده (قلهرمون) قصبهسند اقامت ایدن انشتهسی پهریهیه ۱۶۴۸ سنهسی بر طور یجلی بوریسی آلهرق جوار اولان (بوئی دودوم) طایغک ذرومسنده حیوه ستونک ارتفاعنی مساحه ایتمسنی تکلیف ایلدی . بوئی دودوم طایغی ۱۴۶۳ متره ارتفاعده اولدینی کبی ، تجربه دخی سنه مذکوره ایلونک اون طقوزنجی کونی اجرا اولندی . پهریهیه ، یوم مذکورک صباحسده قلهرمون اشرافنی خانهسند جمع ایدهرک آنلرک حضورنده ایکی طور یجلی بوریسی ایلله حیوه ستونک ارتفاعنی تعیین ایتدکن صکره ، بورینک بریسنی حامله ایکی میل مسافده بولان طایغک تپهسنه چقیدیلر . محل مزبورده ینه حیوه ستونک ارتفاعنی مساحه ایدیلهرک قلهرمون شهرنده کندن اوج ثلث پارمق قدر قیصه بولندی . مؤخرآ شهره عودت اولورکن جبلیک تخمیناً نصف ارتفاعده توقف ایدیلهرک حیوه ستونک طولی بردفعه دها مساحه ایلدی . بودفعه بولان ارتفاع طایغک تپهسند کندن بیوک و شهر داخلنده کندن کوچک ایدی . بناء علیه طور یجلی نک صحت مدعای ناقابل انکار ایدی ؛ حتی باسقال مؤخرآ اجرا ایلدیکی

بر تجربه ايله عادى بركليسا قله سنك راسنده مساحه ايديلان جيوه ستونى ارتفاعنك،
 قله دينده تعيين اولانندن آشاغى بولنديغنى ارئه واثبات ايلدى . زواللى طوريجاللى
 كندى فكرينك بويله جه مظهر تصديقات اولديغى زمانى ادراك ايتهدن اول
 ۱۶۴۷ سنهسى عالم قانى به وداع ابدىسى اجرا ايلش ايدى . فقط اصل تضيق
 هوا اوزرينه مؤسس اوله رق تدريجاً بارومتره نامنى اخذ ايله تعم ايدن آلتك
 ارتفاع جبالى مساحه مرتبه سنده ترقى به مظهرتقى پاسقالك همتى سايه سنده وقوع
 بولمشدر . بر مدت صكره يك چوق مواقع مختلفه ده بارومتره تدقيق ايديله رك
 ياغمورلى ، روزكارلى كجى غير مساعد هوالرده جيوه نك تنزل وساكن ، آچيق
 هوالرده تر قع ايلديكى مشاهده اولدى . ايسته بومشاهدات سايه سنده دركه ، بارومتره
 آز زمان ظرفنده يك زياده تعم ايديله رك همان هر طرفه « مشعراحوال هوا » ديه
 تلقى اولمغه باشلادى . معافيه تبدلات هوايهي يك نادر اوله رق خطالى اعلام
 ايلديكى جهته له بر منجم كذاب اولمديغنى تحقق ايلدى . بارومتره تسويه سى منخط
 بولنديغى زمان بعضاً هوا ساكن و آچيق بولنديغى و فقط احوال سارنده ، يعنى
 هوا تضيق زياده اولديغى صورته ياغمور و فورطنه اجراى احكام ايلديكى دخی
 نظر دفته خفى قالمدى . بونكله برابر بارومتره تحولاتك اسباب موجب سى
 اوزمانلر لايقيله حل وكشف ايديله مديكى حالده عصر مزده بر علم مشهور ۱۸۲۱
 سنه سى كانون اولك دهشتلى فورطنه سنده هوا تضيقنك تنزلى هواى نسيم نك
 قسماً دگرلر طرفدن بلع ايديلديگنه حل واسناد ايلشدر . شمدي جمله نك معلوميدر كه ،
 بارومتره نك تنزلى فورطنه لى زمانلرده هوانك فورطنه مركزى حوالنده سرعتلى
 قصرغه تشكىلى ايله تنزلدن و بو يولده كى حركت هوايه نك تأثير ميخانيكيسندن
 نشأت ايلكده در . شوراسيده معلومدر كه هر هانگى بر موقعه اولورسه اولسون
 ساده بارومتر ارتفاعى ايله احوال هوانك نه صورت كسب ايدله جكي خصوص سنده
 كرامت فروشلق ايتك ممكن اوله من ؛ زيرا كره زمينك بر بيوك قسمى اوزرنده
 تضيق هوانك نصل تقسيم اولمش بولنديغنى يلك دخی لازم گلور .
 بناء عليه بارومتره مه نورولوژى ايچون نه درجه حاز اهميت ايسه معرفه الارض

(جغرافیا) حقیقتاً، بسط بر اصول ایله ارتفاع جبال مساحه ایدیه بیلدیگندن، او نسبتده فائده لیدر. بر طاعنک اتگی ایله ذروه سی بیننده بولنان بارومتره تقاضل ارتفاعدن عادی حساب قاعده سیله او طاعنک ارتفاعی تعیین اولنه بیلور. واقعا ارتفاع جبال اصول سائر و مثلاً مثلثات ایله ده تعیین اولنه بیلور سده بونگله ده زیاد کلفت و مشکلاتی موجب اولدینی گبی، اکثریتله ده ممتنع الاجرادر. بوجهته درکه، سطح ارضک فوقده رأسلرینی بولودلره قدر ترفیع و اعلا ایدن تلال رفیعته نك ارتفاعلرینی مساحه خصوصی بارومتره نك اختراعندن صکره پک زیاده سهولت کسب ایلشدر. ارتفاع جبالی تعیین خصوصنده نك اول بارومتره استعمال ایدن ذاتنك (شویخ چر) اسمنده بر اسویچره لی اولدینی اغلب احتمالدر. مومی الیه هر سکسان قدم ارتفاع ایچون شیشه بوری داخلنده کی حیوه نك بر جزگی تنزل ایلدیگی قبول ایدره نك ۱۷۰۵ سنه سندن ۱۷۰۷ سنه قدر اسویچره ده بر چوق طاعنک و یکیدلرک ارتفاعلرینی تعیین ایلشدر. فقط بیانه حاجت اولدینی اوزره بارومتره معلوماتی ایله ارتفاع جبالی حساب خصوصی (شویخ چر) نك ظن ایتدیگی قدرده بسط دکلدر؛ زیرا بو خصوصده حرارت هواننك دخی پک بیوک دخل و تأثیری واردر. شویخ چر مساحه سی ایچون ماریوط ایله قاسینی نك بارومتره ایله ارتفاع جبال تعیین مقصدیه ترتیب ایلش اولدقلری جدوللری استعمال ایتکده ایدی که، بوجودلر دخی نظری اوله رق آزاده اعتراض دکل ایدی. مومی الیه نك تعیین ایتدیگی ارتفاعلر ایله شمذیکی حالده معلوم اولانلرک مقایسه سی درجه صحتنه دار بر فکر ویره بیلور. شویخ چر، (سن غوتارد) اوزرنده (هوسپیجی) نك ارتفاعی ماریوط جدولی ایله ۵۱۱۳ پارس قدمی و قاسینی جدولی ایله ۶۸۴۳ قدم بولشدر. ارتفاع حقیقیسی ایسه ۶۴۴۳ قدمدن عبارتدر.

عصر سابقده حساب قاعده لری ایله استعمال اولان آلاننک نه درجه صحیح اولدقلری شو مقایسه دن استدلال اولنه بیلور؛ مع مافیه جبال سائر نك ارتفاعلری ایچون بو واسطه ایله بر مقیاس تخمین الیه ایدیه بیلدیگی ایچون ینه فائده دن خالی دکل ایدی. او زمانه قدر آلپ سلسله سنك سطح بچردن اولان ارتفاعی معلوم دکل

ايدى . سن غوتاره بعضلى بر ايكي بيك قدم ارتفاعى آنجق ويره بيلديكى حالده ، ديگرلى ارتفاع مذكورى طقوز ميله قدر ابلاغ ايتكده ايدىلر . اڭ اؤل مشهور هالى بارومتره معلوماتى ايله ارتفاع جبسالڭ تعيينى خصوصنده دها طوغرى نتيجه اعطا ايدىك دستورلر تعيين ايتمش ايسهده ، اوده حرارتك بارومتره معلوماتنه اولان دخل و تاثيرنى نظر مطالعه و حسابه آلامشدر . ۱۷۷۶ سنه سنده (دولوق) اسمنده بر ذات حرارتك بارومتره بوريسى داخلنده كى جيوه نك محسوس بر صورتده موجب انبساطى اوله جق قدر حازر تاثير اولديغى آڭلايهرق ارتفاع تعييننده قطعاً نظر مطالعه آلتق لازم كله جگنى و بو سايده بارومتره معلوماتك قابل مقايسه بر حاله كله بيله جگنى ميدانه قويدى . بوندن بشقه بارومتره ايله ارتفاع مساحه سنده دها بر طاقم شيرك نظر دفته آلتق لازم كله جگنى ينه دولوق كشف ايلديگندن ، ترتيب ايلديكى دستورلره بر چوق زمانلر اڭ مكمل نظريله باقيلقده ايدى . عاقبت عالم مشهور (الپلاس) بومسئله نك هر درلو مشكلات نظريه سنى حل و فصل ايليرك دائماً ثابت بر ارتفاع تعيين ايدىلگه موفق اولدى . لكن شو مقاله ده عريض و عميق تمهيدات و تفصيلاته گيريشك ممكن اولمديغندن ، شمى بارومتره ايله پك صحى ارتفاع تعيين اولنه بيلديگنى و اكثريتله ده استعمال اولنديغى بيان ايله اكتفا ايتك مناسب گورلمشدر .

ايسته بوندن ۲۵۰ سنه اؤل آوانز دليستا طور بچللى ، ساده بر بورى تجربه سى عموميتله مهم اولان و خصوصيله مته نورولوژى ايجون پك بيوك بر اهميتى احراز ايلان بارومتره نك اساسنى تشكيل ايتديگى كى ، بر چوق ترقيات فيده نك حصولاب اولمسنده خادم اولمشدر .

آلمانچدن مترجى

محمد رشدى

